

УДК 658.152 (477)(045)

С. С. Залюбовська,
доцент,
Л. А. Новікова,
старший викладач,

Київський університет управління та підприємництва

МЕТОДОЛОГІЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВНОГО ЕЛЕМЕНТУ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ

В роботі визначається механізм формування потенціалу сучасних підприємств. Розкривається методика капіталізації підприємств як наслідок формування належного рівня виробничого та фінансового потенціалу.

We determined the mechanism of formation potential of modern enterprises. They describe methods of capitalization companies as a result of forming the proper level of industrial and financial potential.

Ключові слова: потенціал підприємства, види потенціалу, фінансовий потенціал, складові інвестиційного потенціалу, загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства, принципи оцінки потенціалу, процес оптимізації потенціалу підприємства, коефіцієнт капіталізації, метод сполучених інвестицій.

Keywords: the potential of the company, types of potential, financial strength, components of investment potential, general theoretical model of potential businesses, the principles of capacity assessment, process optimization potential of the company, capitalization ratio, a method of combined investment.

Вступ.

Потенціал підприємства — це складна, динамічна, поліструктурна система. Ця агломерація має свої закономірності розвитку, від уміння використання яких у вирішальному ступені залежить ефективність економіки, темпи та якість її росту. Показник потенціалу підприємств використовується в багатьох аспектах, одним з яких є визначення рівня доцільності залучення капітальних вкладень для модернізації і оновлення основних засобів. Оскільки рівень фізичного і морального зносу матеріально-технічної бази підприємств значний, а інколи сягає і 80-90%, то одним із багатьох новітніх індикаторів залучення коштів для національних і іноземних інвесторів виступає стратегія «синергії та потенціальності».

Мета (ідея) дослідження.

Обґрунтування основних теоретико-методологічних аспектів дослідження рівня та етапності впровадження показників інвестиційного потенціалу підприємств.

Аналіз останніх досліджень.

Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «potentia» і означає «приховані можливості», які у виробничій практиці завдяки праці можуть перейти в реальну дійсність.

Фінансовий потенціал — це обсяг власних, позикових та залучених фінансових ресурсів підприємства, який знаходиться в його розпорядженні для здійснення поточних і перспективних витрат. Головною складовою фінансового потенціалу є *інвестиційний потенціал*, який являє собою наявні та приховані можливості підприємства щодо простого й розширеного відтворення.

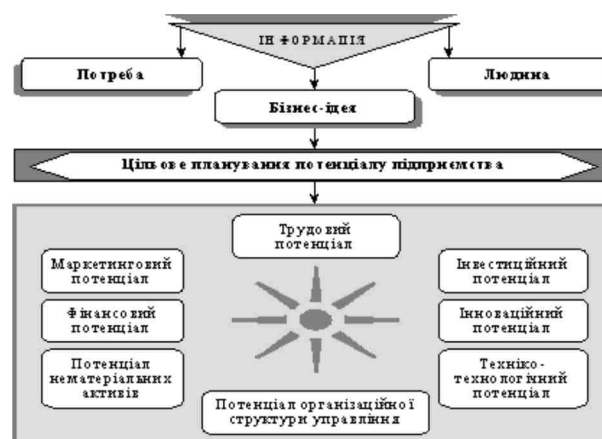

Рис. 1. Загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства

Для оцінки рівня потенціалу та розмірів залученого капіталу доцільно визначити такі *принципи* (рис. 2).

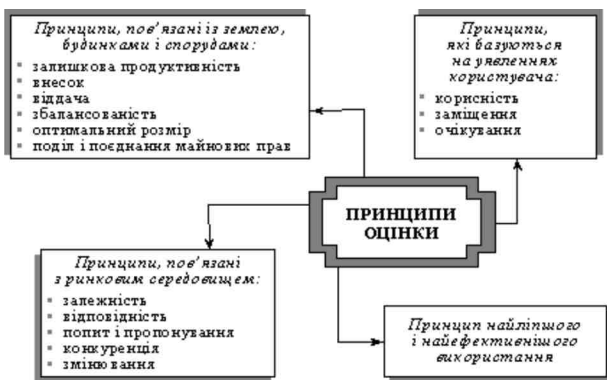

Рис.2. Методологічні принципи інвестиційного потенціалу підприємств

Процес оптимізації потенціалу підприємства для формування необхідного рівня його інвестиційної привабливості слід проводити за наступними елементами:
 - оцінка вартості діяльності — це акт чи процес формування точки зору оцінювача та підрахунку вартості робіт, послуг, цілісного майнового комплексу або пов'язаних з ним прав.

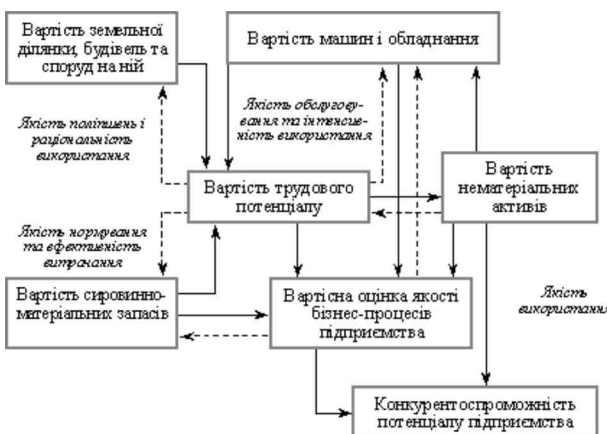

Рис. 3. Структурно-логічний граф показників вартості діяльності

Алгоритм визначення вартості інвестиційної діяльності для залучення коштів для оновлення майна відповідно до даного методу включає такі етапи:
 Етап 1. Визначення дати оцінки, збір, систематизація та гармонізація облікової звітності щодо активів підприємства (формування підсумкових вартісних показників шляхом агрегації первісних облікових даних, отриманих у ході інвентаризації об'єктів цілісного майнового комплексу);
 Етап 2. Узгодження дати оцінки, збір, систематизація та гармонізація облікової звітності щодо пасивів підприємства (вартісна оцінка зобов'язань відповідно до прийнятих та законодавчо закріплених методів системи обліку);
 Етап 3. Визначення вартості інвестиційного проекту модернізації обладнання як суми власного капіталу підприємства, що розраховується як різниця між обліковою вартістю майна підприємства та розміром його зобов'язань.
 Після оцінки вартості діяльності та визначення рівня потенціалу концептуальна формула розрахунку економічного прибутку від залучення капітальних вкладень має такий вигляд:

$$\text{Економічний прибуток} = \text{Інвестований капітал} \times \left(\text{Рентабельність інвестованого капіталу} - \text{Середньозважені витрати на капітал} \right)$$

- для визначення рівня інвестиційного потенціалу використовують коефіцієнта капіталізації, що полягає в поєднанні двох економічних процесів — отримання доходу на капітал та відшкодування капіталу інвестора-власника.

Рис. 4. Внутрішня економічна логіка побудови коефіцієнта капіталізації

- впровадження методу сполучених інвестицій і його розрахунок:
 $r = q \times p_k + 1) + (1 - q) \times p_n$,
 де q — частка позикових джерел фінансування у загальній сумі капіталу підприємства; p_k — середня дохідність позикового капіталу; p_n — нормальна дохідність

власного капіталу;

$$r = q_{ЗЕМ} \times r_{ЗЕМ} + \\ + q_{НЕР} \times r_{НЕР} + \\ 2) \quad + \dots + q_N \times r_N$$

де $q_{ЗЕМ}$ — частка вартості обладнання в загальній вартості об'єкта; $r_{ЗЕМ}$ — ставка дисконту для обладнання; $q_{НЕР}$ — частка вартості нерухомості у загальній вартості об'єкта; $r_{НЕР}$ — ставка дисконту для нерухомості; q_N — частка вартості n -го елемента в загальній вартості об'єкта; r_N — ставка дисконту для n -го елемента.

Використовується при позиковому та залученому фінансуванні купівлі та функціонуванні об'єкта оцінки (тобто оновленні майна).

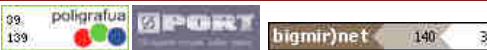
Висновки і перспективи подальших досліджень. Основа формування потенціалу сучасних підприємств — залучення інвестицій. Розвиток і широке поширення концепції управління капітальними ресурсами перетворюється в найважливішу тенденцію, що знаходиться в найтіснішому взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими основними напрямками загальної еволюції науково-технічного та інвестиційного розвитку.

Поступове проникнення прогресивних теоретичних концепцій у практику позначилося деформуванням структури потенціалу підприємств. Сьогодні більшість підприємств, розуміючи цінність власного капіталу, намагаються за будь-яких умов зберегти його резервність і недоторканість, за рахунок залучення додаткових ресурсів. Важливою особливістю потенціалу сучасних підприємств є його інформатизація, що також тісно пов'язана з соціально-інвестиційною складовою. Нарощування темпів науково-технічного прогресу визначає зростання частки основних фондів в елементній структурі потенціалу сучасних підприємств, хоча на вітчизняних підприємствах ця тенденція обумовлена скороченням усіх інших елементів. Тому визначена система оцінки рівня потенціалу виробничого та соціального характеру надає можливість інвесторам залучати свій капітал із мінімальним рівнем ризику.

Література:

1. Порядок затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи. Затверджено постановою Кабміну від 17.08.1998 № 1308
2. Положення про фінансування та державне кредитування капітального будівництва та оновлення, що здійснюється на території України. Затверджено спеціальним наказом Міністерства економіки та фінансів від 23.09.1996 № 127/201/173
3. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. —К.: Ітем, 2005
4. Мартенс А.К. Інвестиції. Курс лекцій по сучасній фінансовій теорії. —К.: КІА, 2006
5. Міжнародні стандарти оцінки: принципи, стандарти та правила / За ред. О. Драпіковського, І. Іванової. — К.: УКРелс, 1999
6. Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учеб. пособие / Под ред. Н. А. Абдулаева, Н. А. Колайко. — М.: ЭКМОС, 2000
7. Ревуцкий Л. Д. Потенциал и стоимость предприятия. — М.: Перспектива, 1997
8. Сорос Дж. Алхимия финансов. —М.: ИНФРА-М, 2003

Стаття надійшла до редакції 09.11.2011 р.

ТОВ "ДКС Центр"